

KROMANN REUMERT

Sammenfatning af undersøgelse vedrørende krænkelsessager omtalt i Berlingske i maj 2022 samt eventuelle øvrige krænkelsessager ved Vor Frue Kirke i København

1. OM GRUNDLAG OG PROCES FOR UNDERSØGELSEN

1.1 Kommissoriet

Den 23. maj 2022 besluttede Kirkeministeriet at iværksætte en undersøgelse som følge af, at Berlingske søndag den 22. maj 2022 bragte en artikel om en medarbejder ved Vor Frue Kirke i København, som ifølge artiklen over flere år har udvist seksuelt krænkende adfærd, blandt andet mod en mindreårig.

Det endelige kommissorium for undersøgelsen blev godkendt af Kirkeministeriet den 30. maj 2022. Kommissoriet er vedlagt rapporten som **bilag 1**.

1.1.1 Afgrænsning

Kirkeministeriet har anmodet Kromann Reumert om at foretage en faktisk undersøgelse, der på baggrund af en bevisvurdering af modtagne oplysninger afdækker, hvorvidt der har eksisteret eller fortsat eksisterer krænkelsessager ved Vor Frue Kirke i København. I den forbindelse har Kirkeministeriet bedt Kromann Reumert om at afdække faktum for eventuelle krænkelsessager. Kirkeministeriet har ikke bedt om, at der foretages en retlig vurdering af eventuelle afdækkede krænkelsessager, ligesom Kirkeministeriet ikke som en del af kommissoriet har bedt Kromann Reumert om at fremkomme med vurderinger og/eller anbefalinger relateret til håndteringen af eventuelt afdækkede krænkelsessager. Det ligger i opdragets natur og vores rolle som advokater, at vores konklusion ikke har karakter af en afgørelse i retlig forstand.

Mediernes dækning af de påståede krænkelsessager ved Vor Frue Kirke i København har blandt andet fokuseret på spørgsmålet om, hvordan Biskoppen over Københavns Stift (i det følgende benævnt "biskoppen"), domprovsten i Københavns Stift/ved Vor Frue Kirke i København (i det følgende benævnt "domprovsten") og den daværende menighedsrådsformand i 2014 håndterede mistanken om, at en medarbejder i kirken havde begået overgreb mod en mindreårig dreng, herunder spørgsmålet om hvorvidt de nævnte personer gjorde tilstrækkeligt i forhold til det ansvar og de pligter, der påhvilede dem i forbindelse med håndteringen af sagen. Kromann Reumert har ikke fået til opgave at klarlægge, hvad det givne (efterfølgende) sagsbehandlingsforløb nærmere har været. Ligeledes har Kromann Reumert ikke fået til opgave at vurdere, om der juridisk kan drages nogen tjenstligt eller retligt til ansvar på baggrund heraf.

Kromann Reumerts undersøgelse har ikke været begrænset til nogen given tidsperiode. Således har undersøgelsen efter Kirkeministeriets ønske tilvejebragt en mulighed for at undersøge alle eventuelle krænkelsessager ved Vor Frue Kirke i København, uanset hvornår sådanne krænkelsesser måtte have fundet sted.

Til brug for undersøgelsen har Kirkeministeriet bedt Kromann Reumert om at etablere en indberetningsordning, hvor nuværende og tidligere ansatte, nuværende og tidligere menighedsrådsmedlemmer samt enhver anden person er blevet givet adgang til at foretage en indberetning og afgive oplysninger af relevans for undersøgelsen. Således har undersøgelsen ikke været begrænset til bidrag fra bestemte personer, idet enhver har kunnet benytte indberetningsordningen.

1.1.2 Gennemførelse

Efter aftale med Kirkeministeriet skulle undersøgelsen gennemføres på baggrund af en indsamling, gennemgang og analyse af skriftligt materiale samt skriftlige og mundtlige forklaringer. I den forbindelse blev det aftalt, at Kromann Reumert skulle modtage al relevant skriftligt materiale fra Kirkeministeriet.

Som det fremgår af kommissoriet, blev det aftalt, at Kirkeministeriet ville offentliggøre etableringen af indberetningsordningen på sin hjemmeside med direkte link til ordningen. Ordningen skulle herudover offentliggøres på og kunne tilgås direkte via Kromann Reumerts hjemmeside. Endvidere blev det aftalt, at de personer, som ville rette henvendelse via ordningen, og hvis indberetning måtte vurderes relevant for kommissoriet, skulle inviteres til at deltage i et møde, hvor pågældende skulle gives mulighed for at uddybe sin indberetning, og hvor Kromann Reumert skulle have mulighed for at kunne stille supplerende spørgsmål.

Videre blev det aftalt mellem Kirkeministeriet og Kromann Reumert, at Kromann Reumert ikke skulle kontakte personer, der ikke af egen drift forinden havde kontaktet Kromann Reumert, uanset om modtagne informationer under undersøgelsen indikerede, at en given person kunne være i besiddelse af relevant viden. Efter anmodning fra Kromann Reumert kunne Kirkeministeriet beslutte at rette henvendelse til sådanne personer, med henblik på at opfordre dem til at kontakte Kromann Reumert.

Endelig er det i kommissoriet forudsat, at Kromann Reumert skulle tage referat af de møder, som skulle afholdes med de personer, som foretog en indberetning. I den forbindelse fremgår det af kommissoriet, at referaterne ville udgøre interne arbejdsdokumenter for Kromann Reumert, som ikke ville blive delt med Kirkeministeriet, men at relevante oplysninger fra referaterne ville blive videreformidlet til Kirkeministeriet i forbindelse med den endelige afrapportering af undersøgelsen.

1.1.3 Offentliggørelse

Rapporten er ikke udarbejdet i en form, der er egnet til offentliggørelse. Efter modtagelse af rapporten har Kirkeministeriet mulighed for at vurdere, om og i givet fald på hvilken måde et eventuelt resume af undersøgelsens resultat vil kunne offentliggøres i anonymiseret form.

1.2 Tilrettelæggelse af undersøgelsen

1.2.1 Proces og tidsmæssigt forløb

Undersøgelsen har været gennemført i perioden den 31. maj 2022 til den 18. november 2022. Den 31. maj 2022 blev indberetningsordningen offentliggjort og aktiveret.

Undersøgelsen blev iværksat ved offentliggørelse på henholdsvis Kirkeministeriets og Kromann Reumerts hjemmesider den 31. maj 2022. Menighedsrådet ved Vor Frue Kirke i København havde den 26. maj 2022 offentliggjort en pressemeddelelse på kirkens hjemmeside vedrørende Berlingskes omtale af de påståede krænkelssager, herunder om menighedsrådets samarbejde med Kirkeministeriet og den af ministeriet indledte undersøgelse via Kromann Reumert.

Som led i undersøgelsen oprettede Kromann Reumert et digitalt indberetningssystem, hvor alle personer, der mente at kunne bidrage med relevant viden til undersøgelsen, kunne henvende sig enten anonymt eller under oplysning af identitet. På Kirkeministeriets og Kromann Reumerts hjemmesider blev det den 31. maj 2022 meddelt, at alle nuværende og tidligere ansatte, menighedsrådsmedlemmer samt enhver anden med kendskab til krænkelssager ved Vor Frue Kirke i København kunne rette henvendelse til Kromann Reumert via indberetningssystemet. Kirkeministeriet og Kromann Reumert opfordrede personer til at rette henvendelse senest 30. juni 2022. Kromann Reumert har dog holdt indberetningssystemet åbent for nye indberetninger i perioden frem til den 4. juli 2022. Herefter har indberetningssystemet alene været åbent for kommunikation med afsenderne af allerede modtagne indberetninger, samt for at sikre forsat adgang til undersøgelsens kommissorium og privatlivspolitik.

Fra den 14. juni 2022 og frem til den 30. juni 2022 modtog Kromann Reumert løbende nye henvendelser fra personer via indberetningssystemet. Personerne, der henvendte sig til Kromann Reumert, har, i det omfang det har været muligt at kommunikere med dem via indberetningssystemet eller på baggrund af opgivelse af almindelige kontaktoplysninger, været inviteret til at deltage i et møde.

Efter påbegyndelsen af udarbejdelsen af den konsoliderede faktumbeskrivelse indførte Advokatrådet med virkning fra 1. september 2022 særlige bestemmelser om advokatundersøgelser i de advokatetiske regler. Ligeledes udgav Advokatrådet den 5. september 2022 en ny vejledning til advokater om advokatundersøgelser. Formålet med den nye vejledning er at vejlede om de nye advokatetiske rammer for advokatundersøgelser, og vejledningen indeholder i tilknytning hertil retningslinjer, der har karakter af best practice for advokatundersøgelser.

På baggrund af indførelsen af de nye særlige bestemmelser i de advokatetiske regler samt den nye vejledning besluttede Kromann Reumert efter forudgående orientering af Kirkeministeriet at rette henvendelse til de personer, der i forbindelse med undersøgelsen er omtalt med påstande om krænkende adfærd (i alt to personer, i det følgende benævnt "berørte personer"). Dette med henblik på at give de pågældende mulighed for at forholde sig til de fremførte påstande vedrørende dem og give deres bemærkninger hertil. Ingen af de berørte personer havde af egen drift rettet henvendelse via indberetningsordningen. Begge berørte personer ville gerne medvirke, og Kromann Reumert har således som led heri forelagt personerne relevante sammendrag af de modtagne indberetninger, hvorved de begge har haft muligheden for, at be- eller afkræfte og i øvrigt kommentere sammendraget af indberetningerne, som vedrører deres person. Det sidste bidrag modtog Kromann Reumert skriftligt den 18. november 2022.

1.2.2 Indberetninger og afholdelse af møder med indberetterne

Siden åbningen af adgangen til indberetningssystemet den 31. maj 2022 og frem til nedlukningen af muligheden for at foretage indberetning den 4. juli 2022, har Kromann Reumert modtaget indberetninger fra 17 personer via det digitale indberetningssystem. Af de 17 indberetninger har Kromann Reumert modtaget tre indberetninger, hvor indberetteren ikke har oprettet en postboks, og hvor det derfor ikke har været muligt at kommunikere med vedkommende. De resterende 14 indberetninger er indgivet med mulighed for at kommunikere via en af indberetteren oprettet postboks, og for nogle af personernes vedkommende endvidere med angivelse af andre kontaktoplysninger.

Af de i alt 17 modtagne indberetninger har Kromann Reumert vurderet, at én af disse faldt uden for kommissoriets afgrænsning. Kromann Reumert har som følge heraf slettet indberetningen og de modtagne oplysninger fra sagsbehandlingssystemet og indberetningen er dermed udgået af undersøgelsen og bliver ikke behandlet i nærværende rapport. Kromann Reumert har således i alt modtaget 16 relevante indberetninger. Af de 16 relevante indberetninger har i alt otte personer valgt at indgive deres indberetning anonymt over for Kromann Reumert.

I forbindelse med de 16 modtagne indberetninger, har Kromann Reumert på baggrund af en relevansvurdering af de skriftlige bidrag inviteret ti personer til deltagelse i et møde hos Kromann Reumert. Heraf har én person afslået invitationen og i stedet ønsket at uddybe sin viden på skriftligt grundlag, mens én anden person ikke har besvaret invitationen.

På baggrund af de ovennævnte indberetninger har Kromann Reumert samlet afholdt otte møder.

I forhold til de indberetninger hvor Kromann Reumert på baggrund af en relevansvurdering af det skriftlige bidrag ikke har fremsendt invitation til deltagelse i møde, har Kromann Reumert anmodet vedkommende om at uddybe sin eventuelle konkrete viden om eventuelle krænkelssager i København.

Alle afholdte møder har været baseret på frivillighed. Forud for afholdelsen af hvert møde har den deltagende person været gjort opmærksom på muligheden for at medbringe en bisidder. Alene én af indberetterne, der har deltaget i et møde, har benyttet sig af muligheden for at medbringe en bisidder.

Alle møder har været afholdt med deltagelse af samme to advokater, den ene i rollen som referent. På alle møder er der indledningsvist oplyst om rammerne for mødet og deltagelsen i undersøgelsen og svaret på eventuelle spørgsmål i tilknytning hertil, og efterfølgende er der stillet uddybende spørgsmål. Referaterne fra møderne har alle været fremsendt til den mødedeltagende med henblik på dennes kommentering og efterfølgende godkendelse.

Alle mødedeltagere har efter mulighed for at fremkomme med bemærkninger og eventuelle tilpasninger på baggrund heraf godkendt det referat, der er blevet udarbejdet i fortsættelse af det afholdte møde.

1.2.3 Forelæggelse af relevante sammendrag af indberetninger for de berørte personer

De berørte personer i undersøgelsen er blevet tilbudt muligheden for at kommentere på påstandene om krænkende adfærd fremsat imod dem i de modtagne indberetninger mundtligt ved møde med Kromann Reumert eller på skrift.

Begge berørte personer har efter forudgående skriftlig invitation og mundtlig dialog med Kromann Reumert bidraget skriftligt med deres bemærkninger til de fremsatte påstande om krænkende adfærd imod dem. I den skriftlige invitation og under den mundtlige dialog er begge berørte personer blevet oplyst om muligheden for at benytte sig af en bisidder. Begge personer er herudover i den skriftlige invitation og under den mundtlige dialog blevet gjort opmærksom på, at deltagelse i undersøgelsen er frivillig, samt at deltagelse i undersøgelsen kan få betydning for deres ansættelsesforhold. Begge personer har desuden modtaget kommissorium for undersøgelsen.

1.2.4 Rapport

I forbindelse med udarbejdelsen af rapporten har Kromann Reumert gennemgået, vurderet og sammenholdt samtlige indberetninger, skriftlige bidrag fra berørte personer samt oplysninger og materiale modtaget i forbindelse med undersøgelsen. Kromann Reumert har herefter vurderet, hvorvidt der på baggrund af materialet kan identificeres faktuelle hændelsesforløb, som efter en bevisvurdering kan lægges til grund, og som vedrører krænkelsessager, der ligger inden for kommissoriets afgrænsning.

2. SAMMENFATNING

Kirkeministeriet har anmodet Kromann Reumert om at foretage en faktuel undersøgelse, hvorved der gennemføres en bevisvurdering af modtagne oplysninger og på baggrund heraf afdækkes, hvorvidt der har eksisteret og/eller aktuelt eksisterer krænkelsessager ved Vor Frue Kirke i København.

Baggrunden for undersøgelsen er den i Berlingske den 22. maj 2022 indeholdte omtale af en påstået krænkelsessag fra 1990'erne mellem en ansat fra Vor Frue Kirke i København og en dreng samt to andre sager involverende samme ansattes påståede krænkelse af to yngre mænd ved festlige lejligheder. Foranlediget af Berlingskes omtale besluttede Kirkeministeriet den 23. maj 2022, at der med bistand fra Kromann Reumert skulle etableres en indberetningsordning og gennemføres en undersøgelse med henblik på en generel faktuel afdækning. Den faktuelle afdækning havde til formål bredt at få afklaret, om der ved Vor Frue Kirke i København måtte foreligge krænkelsessager samt konkret at undersøge faktum i forhold til de af Berlingske omtalte krænkelsessager.

Undersøgelsen har involveret gennemgang af det af Kirkeministeriet oversendte skriftlige materiale samt modtagne indberetninger og bidrag fra de personer, som Kromann Reumert har modtaget påstande om krænkende adfærd vedrørende.

I undersøgelsesperioden har Kromann Reumert modtaget oplysninger om påstået krænkende adfærd vedrørende/udvist af to personer med tilknytning til Vor Frue Kirke i København. Begge personer har haft mulighed for at forholde sig til og kommentere de indkomne påstande, og begge personer har bidraget med deres bemærkninger til påstandene.

Den af Kromann Reumert foretagne bevisvurdering har fundet sted i overensstemmelse med det i kommissoriet anførte og indebærer efter sin natur ikke en afgørelse i retlig forstand.

Når der foretages en bevismæssig vurdering af forhold og hændelser, der ligger flere år tilbage i tiden, og som for nogle hændelsers vedkommende forud for undersøgelsen har været omtalt offentligt i medier, bør der udvises forsigtighed med at konkludere, at en given handling kan anses for dokumenteret med en sådan sikkerhed, at den faktisk kan lægges til grund.

Når Kromann Reumert har vurderet, at det ikke kan lægges til grund, at en episode har fundet sted, kan der ikke fra denne vurdering slutes, at episoden ikke har fundet sted, eller at Kromann Reumert har anset de bidragsydende personers forklaringer for utroværdige. Kromann Reumerts vurdering baserer sig alene på, at der foreligger en sådan grad af bevisusikkerhed, at det ikke med sikkerhed kan fastslås, at episode(n/rne) har fundet sted.

På baggrund af det samlede modtagne skriftlige materiale og de modtagne indberetninger samt afholdte møder og bidrag fra de personer, som Kromann Reumert har modtaget påstande om krænkende adfærd vedrørende, er der efter Kromann Reumerts vurdering ikke grundlag for at antage, at der i Vor Frue Kirke i København skulle eksistere et miljø eller en kultur, hvor der systematisk eller gentagne gange har været udvist eller udvises seksuelt krænkende adfærd af personer med tilknytning til kirken.

Baseret på det indkomne materiale og indberetninger har Kromann Reumert således alene modtaget oplysninger om de af Berlingske omtalte sager samt en enkelt anden sag omhandlende en relation mellem to tidligere kollegaer. For så vidt angår de i Berlingske omtalte sager, har ingen af de personer, der påstås at have været udsat for krænkelse, rettet henvendelse til Kromann Reumert.

Kromann Reumerts konklusioner om de enkelte identificerede mulige krænkelse kan sammenfattes som følger:

Kromann Reumert finder det dokumenteret, at medarbejderen omtalt i Berlingske artikel den 17. oktober 2014 blev politianmeldt for at have begået seksuelle overgreb mod en mindreårig dreng i 1990'erne, og at politisagen senere i 2015 blev henlagt. Det kan imidlertid ikke af det modtagne materiale eller de modtagne skriftlige og mundtlige bidrag udledes med hvilken begrundelse, sagen blev henlagt.

Kromann Reumert finder det dokumenteret, at medarbejderen omtalt i Berlingskes artikel, som følge af en allerede eksisterende privat relation familierne imellem, havde en relation til den i Berlingske omtalte mindreårige dreng, og at relationen opstod i starten af 1990, hvor drengen var omkring 12 år. Efter medarbejderens oplysninger sluttede relationen få år senere. Medarbejderen har endvidere selv bekræftet, at han i starten af drengens 20'års-alder støttede den nu unge mand økonomisk i forbindelse med dennes ønske om at gå til psykolog.

Som følge af, at Kromann Reumert i forhold til de direkte involverede alene har talt med medarbejderen omtalt i Berlingskes artikel og således ikke den person, som ifølge Berlingske er beskrevet som den mindreårige dreng, eller andre førstehåndsvidner, kan Kromann Reumert ikke med den fornødne bevismæssige sikkerhed fastlægge, hvad der er passeret mellem drengen og den i Berlingske omtalte medarbejder i den angivne periode. Der foreligger ikke anden skriftlig dokumentation, der med den fornødne grad af sikkerhed dokumenterer, at den i Berlingske omtalte medarbejder skulle have udvist krænkende, herunder seksuelt krænkende adfærd mod den mindreårige dreng.

I relation til de øvrige af Berlingske beskrevne episoder finder Kromann Reumert ikke bevismæssigt grundlag for at konkludere, at medarbejderen omtalt i Berlingske har udvist krænkende adfærd over for to yngre mænd ved to festlige lejligheder. Heller ikke enkelte personers angivelser af, at den i Berlingske omtalte medarbejder ved andre lejligheder skulle have udvist krænkende adfærd kan faktisk lægges til grund. Denne vurdering er begrundet i, at ingen af dem, der efter de modtagne oplysninger har været forurettede, har deltaget i undersøgelsen, og der foreligger ikke anden dokumentation, der med den fornødne grad af sikkerhed dokumenterer, at krænkelser har fundet sted.

En enkelt indberetning, som ikke vedrører de i Berlingske beskrevne episoder eller den i Berlingske omtalte medarbejder, omhandler en tidligere medarbejder, der oplevede sig krænket af en kollega og valgte at forlade Vor Frue Kirke som følge heraf. Den i indberetningen omtalte kollega har på detaljeret vis tilsvarende bidraget med sine bemærkninger og erindring af perioden. De to tidligere kollegaer har en nogenlunde ensartet beskrivelse af det passerede. Hvad der adskiller de to tidligere kollegaers forklaringer fra hinanden er imidlertid deres beskrivelser af, hvorledes disse episoder er blevet opfattet af dem hver især, samt hvilken påvirkning episoderne har haft på deres kollegiale relation. Efter beretningerne fra de direkte implicerede er det imidlertid vurderingen, at der - uden at underkende nogen af parternes personlige oplevelse(r) - har været tale om en kollegial relation, som udviklede sig, og som beroende på misforståelser førte til uens opfattelse af visse episoder på arbejdspladsen.

I forhold til det generelle arbejdsmiljø i Vor Frue Kirke i København, er det bemærket, at Arbejdstilsynet ultimo maj måned 2022 gennemførte tilsynsbesøg ved Vor Frue Kirke i København vedrørende det psykiske arbejdsmiljø og krænkelser, der afsluttedes uden reaktioner.

Ved vores gennemførelse af samtaler med medarbejdere og andre med tilknytning til ved Vor Frue Kirke i København har det været tydeligt, at den omfattende medieomtale af forholdene i Vor Frue Kirke har påvirket de fleste medarbejdere i meget betydeligt omfang. Oplevelsen af, at der via pressen er sået tvivl om omdømmet for den arbejdsplads, de alle beskriver med meget stort engagement og stolthed, har været meget ubehageligt og vanskeligt at håndtere.

Undersøgelsen har endvidere bibragt indtryk af, at der i Vor Frue Kirke i København eksisterer en eller flere uløste samarbejdsrelaterede konflikter blandt (grupperinger af) medarbejderne og mellem ledelsen og medarbejderne. Flere medarbejdere og andre med tilknytning til Vor Frue Kirke i København har haft oplevelsen af, at den pludseligt opståede omtale i Berlingske har direkte rod i de bestående samarbejdsforhold. Da en faktisk afdækning af samarbejdsforholdene imidlertid falder uden for undersøgelsens genstand, jf. kommissoriet, har Kromann Reumert ikke undersøgt og vurderet nærmere på disse forhold.